

Tarzíciusz írása

„Magad is tudod, néha nem sikerül valami: vagy megfáradtál, elgyötrődteél, és semmi nem ad könnyebbiséget a lelkednek, aztán egyszer csak észreveszel a sokadalomban egy nyílt emberi szempárt, találkozol a tekintetével, s mintha megáldoztál volna, egyszerre megkönnyülsz tőle...” Tarkovszkij és Koncsalovszkij filmforgató könyvében Andrej Rubljov fordul e szavakkal Feofán Grekhez, az idős ikonfestőhöz. Gyakori az ilyen találkozásokra való utalás az orosz irodalomban. Különös érzékenység: felfedezni a másokban az elrejtet Isten-arcot. Vannak, akik szavakban foglalják e találkozást, mások a zene nyelvén vagy a képzőművészet eszközeivel szólnak róla. A képírók közül bizonyosan az ikonfestők jutottak legközelebb a lényeg megragadásához.

Florenszkij szerint az ikon tárgyi látványa az ősképhez, a felfoghatatlan képéhez vezet vissza. Nem a tárgyat tiszteljük, hanem az ő képének, látványának szépségét. A tisztelet az ősképet illeti. Mintha átnéznénk egy ablakon. Az ikonfestő vonja félre a függönyt, fellebbenti a fényt elfedő fátylat. Ez már nem az „Ő ábrázolása”, hanem „Ő maga”...

A művészet Isten fürkészése. Az ikontábla, mint minden nagy mű, ablak: magától értetődő valóság, mely látni enged. Florenszkij az ikonok világára vonatkoztatva vallja: Rubljov Szentháromsága létezik, tehát létezik Isten. Valóban ilyen egyszerű. Nem pusztán földi értelemben vett rajongás: ez maga a látás kegyelme, melyből - Általa és általuk - valamennyien részesül(het)tünk.